

АРХІТЕКТУРА ТА ІНТЕР'ЄР ОДЕСЬКОЇ НОВОЇ БІРЖІ І ЇХ СИМВОЛІЗМИ

Святна М.С., студ. гр. ОМ-314

Наукові керівники – Герасімова Д.Л., доцент, Сапунова М.Ю., доцент (кафедра Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. В статті розглядається зв'язок між оформленням та призначенням архітектурної споруди, поставлено питання чи втрачають свою актуальність символи зі зміною функції споруд. Розглянемо питання на прикладі одного з найцікавіших та найкрасивіших архітектурних шедеврів міста Одеси – Одеської обласної філармонії.

Складно уявити собі історичний центр міста без цієї чудової споруди, до якої й донині приходять слухачі та приїжджають артисти з усього світу, проте спочатку будівля не призначалась для музики. Своєю появою воно завдячує одеським купцям: вони вважали, що будівля, в якій знаходилася стара міська біржа стало затісним і слід перебратися в нове, більш просторе місце. У 1891 р. був оголошений міжнародний конкурс, під час якого обирали найкращий ескіз будівлі біржі. Загалом на розгляд замовників було подано близько тридцяти ескізів. Обрали проект молодого чеського архітектора Вікентія Прохаскі. Але навіть його робота не підходила під усі «запити» замовників і справа була передана вже відомому архітектору з кількома втіленими в Одесі проектами – Олександрю Бернардацці. Він закінчив роботу до кінця. У 1894 р. почалися будівельні роботи будівлі Нової біржі, які закінчилися до 1899 року.

«Інтернаціоналізм» будівлі не обмежується міжнародним конкурсом. Під час його будівництва використовувалися матеріали, привезені з різних країн Європи: італійські мармурові палітурки, німецьке скло, австрійські прикраси лоджії. Це мало символізувати широкі торговельні зв'язки одеських комерсантів.

Рис. 1. Різноманіття стилів

Не мало відомих одеситів у своїх міркуваннях розходилися у поглядах про стиль архітектури Нової Біржі. Відомий одеський письменник Валентин Катаєв стверджував, що Нова біржа будувалася «наслідуючи венеціанський Палац дожів». Не менш відомі одесити Ілля Ільф та Євген Петров згадували «нову будівлю біржі в ассиро-вавилонському стилі». А Корній Чуковський, який виріс в Одесі, був упевнений, що біржа побудована «в мавританському стилі». Навіть у провідних експертів немає спільної відповіді на це питання

– настільки нестандартно підійшли до справи Прохаска та Бернардацці. В архітектурі Одеської філармонії можна знайти елементи і венеціанської готики, і флорентійського Відродження, і навіть вигадливі арабські мотиви (рис. 1).

Унікальність витвору архітекторів насамперед полягає у виборі стилістичного оформлення будівлі. Найбільш незабутнім елементом Нової біржі є звичайно зовнішні фасади, облицьовані керамічною плиткою в геометричному малюнку з нішами, розетками, табличками. Вінчає споруду широкий арочний фриз із карнизом, аттик та невеликі бічні фронтони.

Облицювання фасаду виконане з керамічної плитки, арочні вікна декоровані крученими колонами з білого мармуру (рис. 2). За легендами колони були оброблені і привезені з Італії, що на той час було шаленою розкішшю, подібні деталі при ретельному аналізі можуть показати нам на скільки будинок був статусним. На фасаді ми можемо помітити численні квадรีфолії як декорацію вікон, барельєфи або у вигляді керамічної плитки. Подібного роду гексограма з двома трикутниками або квадрата з колом зустрічаються нам на фасаді – це символізує гармонію двох світів – єднання матерії та духу. Так само можна побачити багато зображень і рельєфів королівської лілії. Вони вказували на статусність даного архітектурного об'єкта у світовому співтоваристві.

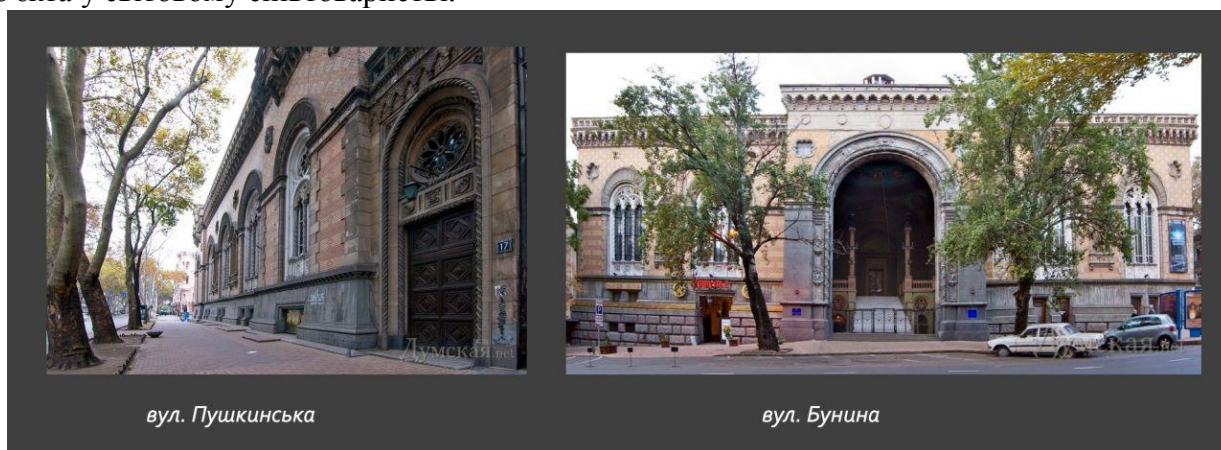

Рис. 2. Фасад

Переміщуючи наш фокус на арку парадного входу, ми звертаємо увагу на обрамлення з натурального каменю. У деталях ми можемо побачити розетки з різними символічними барельєфами. На деяких зображені колесо фортуни з крилами, що символізує успіх і несподівані повороти долі. На іншому ж типі розеток міститься сільськогосподарський характер, що символізує родючість місцевих земель. З подібною темою поруч арку прикрашають вже гірлянди з рельєфом різних фруктів як заморських, так і вітчизняних, це вказує на місто з розвиненими портовими відносинами.

Після арки в центрі самої лоджії розташовуються сходи з білого мармуру. Стоячи на сходах, піднявши свою голову, ми можемо розглянути перекриття розписане у вигляді небесного склепіння і увінчане зображенням 12 знаків зодіаку. Так само, пересуваючись очима близько до кутових частин стелі, ми бачимо вітрила з позначеннями 4 сторін світла, вписані в квадรีфолії. З боків сходів ми бачимо чудове ростральні колони, що завершуються скульптурами риб, що несуть на собі плафони, що символізують космічні сили і світ на них стоїть (рис. 3).

Рельєфи колон вражають своєю детальністю, на них так само розташовуються такі барельєфи як носи кораблів і дракони. Носи кораблів мають на увазі пошуки, прагнення та морську торгівлю, дракони – виконують символічну функцію захисту. Самі колони стоять на п'єдесталах з зображеннями на них 2-ма видами барельєфів: колья з мотузкою і прапорами і якір схрещений з кадуцієм, в них закладені ідеї моря, сили, посередництва та влади.

Незвичайною різноманітністю стилів та матеріалів може похвалитися так само і інтер'єр біржі. Будівля за своїм наповненням була дуже функціональною. Стіни біржі

розписані різними символічними малюнками. Ми можемо розглянути в деяких колосся пшениці, тризубці, ваги, і різні морські символи. Так само зображення чергуються з королівськими ліліями. Приємна кольорова гама з червоних жовтих блакитних та зелених відтінків приємна оку і створює затишну і при цьому дорогу та престижну атмосферу.

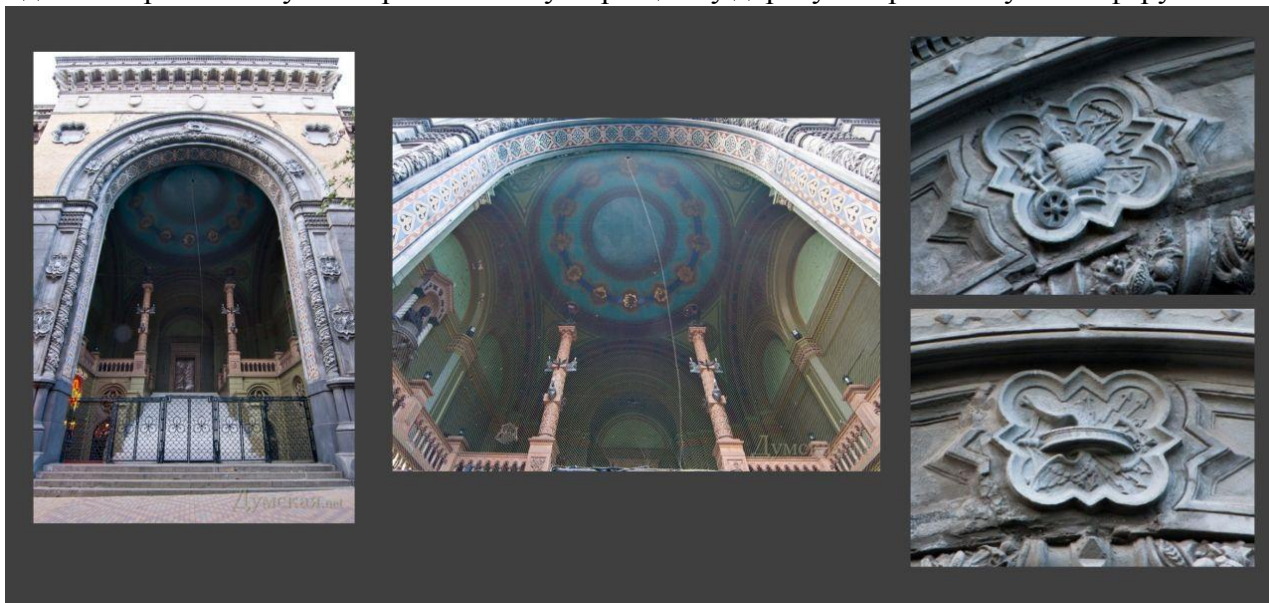

Рис. 3. Арка, вхід у будівлю

Барельєфи, що обрамляють інтер'єр філармонії, також наповнені символікою морської спрямованості, торгівлі та справедливості. Ми можемо бачити зображення кадуцій, терезів, якорів та вінків.

Рис. 4. Декоративне оформлення інтер'єру

Висновки. За первинним значенням у будівлі Нової Біржи проводилися різні заходи, в основному, лише урочисті, а також освітні зустрічі та навіть засідання депутатів та міських діячів. Однак, після Громадянської війни, у будівлі біржі не було більше потреби і його передали Одеській філармонії в 1946 р. Будівля добре адаптувалася до мистецької функції і її заховані символи не втратили свою актуальність. У оформленні філармонії, здебільшого, розказують нам про місто. Значну частину у житті Одеси відіграє море та торгівля,

проаналізувавши оформлення будівлі ми виявили що найчастіше зустрічаються символи достатку, родючості, працьовитості, а також морська та торгівельна тематика. Це місто вже не перше століття приймає іноземців та захоплює їх своєю різнобічністю. Перетворення Нової біржі на Одеську обласну філармонію зробило будівлю ближчою глядачеві. Містяни, відвідуючи її, пишаються унікальністю та красою свого міста, а гості з захопленням закохуються в архітектуру та культурне життя міста після маючи змогу з теплими спогадами повертатися до нас у пошуку нових відкриттів. Наразі будівля знаходиться на реконструкції. У будівлі Нової Біржі планується відремонтувати фасад, системи кондиціювання та опалення. Я щиро сподіваюся, що його особливості будуть збережені і передані майбутнім поколінням цінителів як гарної музики так і архітектури.

Література:

1. Арнхейм Р. Динаміка архітектурних форм. / Пер. з англ. В. Л. Глазичова. - М.: Будвидав, 1984. - С. 146-148.
2. Котков І. І., Ушаков А. Т., Архітектура Одеси: Путівник. - Одеса: Видавництво "Маяк", 1967. - 97 с.: іл.
3. Пілявський В.А. Зодчі Одеси. Історико-архітектурні нариси. - Одеса: Optimum, 2010. - 212 с.
4. Пілявський В. А. Будівлі, споруди, пам'ятники Одеси та їх архітектори. - 2-ге вид. - Одеса: Optimum, 2010. - 276 с.

УДК 72.01

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ПРИРОДОІНТЕГРОВАНОЇ АРХІТЕКТУРИ НА ПРИКЛАДІ РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ

Семененко Т.І., студ. гр. А-341

Науковий керівник – **Василенко О.Б., проф., док. арх.** (кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Аналізується природоінтегрована архітектура як новий підхід до проектування та будівництва, що поєднує в собі концепції сталого розвитку та збереження природних ресурсів з високотехнологічними рішеннями. Розкривається проблематика природного складника у формуванні навколишнього простору людини, предметно-просторового середовища в умовах сучасної урбанізації та технотізації. Природоінтегрована архітектура – це концепція проектування будівель та містобудування, що базується на збереженні та інтеграції природних елементів в середовище побудови. Ця концепція передбачає максимально можливу гармонію між будівлею та природним оточенням, що включає в себе пейзаж, клімат та екосистему. Принцип проектування та будівництва, який передбачає гармонійне поєднання будівель та інженерної інфраструктури з природним середовищем. Головною метою такого підходу є забезпечення екологічної стійкості та збереження біорізноманіття.

Основні принципи природоінтегрованої архітектури: *Перший принцип.* Мінімізація впливу на природу. *Другий принцип.* Використання відновлюваних джерел енергії. *Третій принцип.* Використання природних матеріалів. *Четвертий принцип.* Екологічна чутливість. *П'ятий принцип.* Інтеграція з природним середовищем.

Архітектура може бути природним продуктом, який відображає традиції, клімат і природні ресурси місцевості. Наприклад, будівлі в традиційних китайських садах побудовані таким чином, щоб дозволити природі бути вільною, щоб вони могли існувати в гармонії з